

Soliciting the Other: Reading the Talmud with Levinas

Session I: Toward the Other

Nine Talmudic Readings, Aronowicz trans., pp. 12-29)

תלמוד בבלי מסכת יומא דף פה עמוד ב

5 מת'...עבירות שבין אדם למקום - יום הכפורים מכפר, עבירות שבין אדם לחבירו - אין יום הכפורים מכפר, עד שירצה את חבירו.

תלמוד בבלי מסכת יומא דף פז עמוד א

10 עבירות שבין אדם למקום וכו'. רמי ליה רב יוסף בר חבו לרבי אבהו: עבירות שבין אדם לחבירו אין יום הכפורים מכפר? והא כתיב אם יחטא איש לאיש ופללו אלהים! מאן אלהים - דיינא. - אי הכי אימא סיפא: ואם לה' יחטא איש מי יתפלל לו? -

הכי קאמר: אם יחטא איש לאיש ופללו - אלהים ימחול לו, ואם לה' יחטא איש - מי יתפלל בעדו, תשובה ומעשים טובים.

15 אמר רבי יצחק: כל המקניט את חבירו, אפילו בדברים - צריך לפייסו, שנאמר בני אם ערבת לרעך תקעת לזר כפיך נוקשת באמרי פיך... עשה זאת אפוא בני והנצל כי באת בכף רעך לך התרפס ורהב רעך. אם ממון יש בידך - התר לו פסת יד, ואם לאו - הרבה עליו ריעים.

אמר רב חסדא: וצריך לפייסו בשלש שורות של שלשה בני אדם, שנאמר ישר על אנשים ויאמר חטאתי וישר העויתי ולא שוה לי. אמר רבי יוסי בר חנינא: כל המבקש מטו מחבירו אל יבקש ממנו יותר משלש פעמים, שנאמר אנא שא נא... ועתה שא נא

20 ואם מת - מביא עשרה בני אדם, ומעמידן על קברו, ואומר: חטאתי לה' אלהי ישראל ולפלוגי שחבלתי בו.

רבי ירמיה הוה ליה מילתא לרבי אבא בהדיה, אזל איתיב אדשא דרבי אבא. בהדי דשדיא אמתיה מיא מטא זרזיפי דמיא ארישא. אמר: עשאוני כאשפה, קרא אנפשיה מאשפת ירים אביון. שמע רבי אבא ונפיק לאפיה, אמר ליה: השתא צריכנא למיפק אדעתך, דכתיב לך התרפס ורהב רעך. רבי זירא, כי הוה ליה מילתא בהדי איניש הוה חליף ותני לקמיה וממציא ליה, כי היכי דניתי וניפוק ליה מדעתיה.

25 רב הוה ליה מילתא בהדי ההוא טבחא - לא אתא לקמיה. במעלי יומא דכפורי אמר איהו: איזיל אנא לפיוסי ליה. פגע ביה רב הונא; אמר ליה - להיכא קא אזיל מר? - אמר ליה לפיוסי לפלניא. אמר: אזיל אבא למיקטל נפשא. אזל וקם עילויה, הוה יתיב וקא פלי רישא, דלי עיניה וחזייה, אמר ליה: אבא את! זיל, לית לי מילתא בהדך! בהדי דקא פלי רישא אישתמיט גרמא, ומחייה בקועיה, וקטליה.

30 רב הוה פסיק סידרא קמיה דרבי, עייל אתא רבי חייא - הדר לרישא, עייל בר קפרא - הדר לרישא. אתא רבי שמעון ברבי - הדר לרישא. אתא רבי חנינא בר' חמא, אמר: כולי האי נהדר וניזיל? לא הדר. איקפיד רבי חנינא, אזל רב לגביה תליסר מעלי יומי דכפורי, ולא איפייס.

35 והיכי עביד הכי? והאמר רבי יוסי בר חנינא: כל המבקש מטו מחבירו אל יבקש ממנו יותר משלש פעמים! - רב שאני. - ורבי חנינא היכי עביד הכי? והאמר רבא: כל המעביר על מדותיו - מעבירין לו על כל פשעיו! - אלא, רבי חנינא חלמא חזי ליה לרב דזקפוהו בדיקלא, וגמירי דכל דזקפוהו בדיקלא רישא הוי. אמר: שמע מינה בעי למעבד רשותא. ולא איפייס, כי היכי דליזיל ולגמר אורייתא בבבל.

שמואל ב פרק כא

40 (א) ויהי רעב בימי דוד שלש שנים שנה אחרי שנה ויבקש דוד את פני ה' ויאמר ה' אל שאול ואל בית הדמים על אשר המית את הגבעונים: (ב) ויקרא המלך לגבעונים ויאמר אליהם והגבעונים לא מבני ישראל המה כי אם מיתר האמרי ובני ישראל נשבעו להם ויבקש שאול להכתם בקנאתו לבני ישראל והודה: (ג) ויאמר דוד אל הגבעונים מה אעשה לכם ובמה אכפר וברכנו את נחלת ה': (ד) ויאמרו לו הגבעונים אין לי לנו כסף וזהב עם שאול ועם ביתו ואין לנו איש להמית בישראל ויאמר מה אתם

אמרים אעשה לכם: (ה) ויאמרו אל המלך האיש אשר פלנו ואשר דמה לנו נשמדנו מהתיצב בכל גבל ישראל: (ו) ינתן לנו שבעה אנשים מבניו והוקענום לה' בגבעת שאול בחיר ה' ויאמר המלך אני אתן: (ז) ויחמל המלך על מפי בשת בן יהונתן בן שאול על שבעת ה' אשר בינתם בין דוד ובין יהונתן בן שאול: (ח) ויקח המלך את שני בני רצפה בת איה אשר ילדה לשאול את ארמני ואת מפבשת ואת חמשת בני מיכל בת שאול אשר ילדה לעדריאל בן ברזלי המחלתי: (ט) ויתנם ביד הגבעונים ויקיעם בקר לפני ה' ויפלו שבעתם שבעתם יחד והם והמה המתו בימי קציר בראשנים תחלת בתחלת קציר שערם: (י) ויתקח רצפה בת איה את השק ותטהו לה אל הצור מתחלת קציר עד נתך מים עליהם מן השמים ולא נתנה עוף השמים לנוח עליהם יומם ואת חית השדה לילה:

5

תלמוד בבלי מסכת יבמות דף עח עמוד ב – עט עמוד א

10 אמר רב חנא בר אדא: נתינים - דוד גזר עליהם, שנאמר: ויקרא המלך לגבעונים ויאמר אליהם והגבעונים לא מבני ישראל המה וגו'. מאי טעמא גזר עלייהו? דכתיב: ויהי רעב בימי דוד שלש שנים שנה אחר שנה, שנה ראשונה - אמר להם: שמא עובדי עבודת כוכבים יש בכם? דכתיב: ועבדתם אלהים אחרים והשתחיתם להם... ועצר את השמים ולא יהיה מטר וגו'! בדקו ולא מצאו; שניה - אמר להם: שמא עוברי עבירה יש בכם? דכתיב: וימנעו רביבים ומלקוש לא היה ומצח אשה זונה היה לך וגו'! בדקו ולא מצאו; שלישית - אמר להם: שמא פוסקי צדקה ברבים יש בכם ואין נותנין? דכתיב: נשיאים ורוח וגשם אין איש מתהלל במתת שקר! בדקו ולא מצאו, אמר: אין הדבר תלוי אלא בי, מיד: ויבקש דוד את פני ה'. מאי היא? אמר ריש לקיש: ששאל באורים ותומים. מאי משמע? א"ר אלעזר: אתיא פני פני, כתיב הכא: ויבקש דוד את פני ה', וכתוב התם: ושאל לו במשפט האורים לפני ה'.

15 ויאמר ה' אל שאול ואל בית הדמים על אשר המית הגבעונים, אל שאול - שלא נספד כהלכה, ואל בית הדמים - על אשר המית הגבעונים. וכי היכן מצינו בשאול שהמית הגבעונים? אלא מתוך שהרג נוב עיר הכהנים שהיו מספיקין להם מים ומזון, מעלה עליו הכתוב כאילו הרגן. קא תבע אל שאול שלא נספד כהלכה, וקא תבע על אשר המית הגבעונים? אין, דאמר ריש לקיש, מאי דכתיב: בקשו את ה' כל ענוי ארץ אשר משפטו פעלו? באשר משפטו שם פעלו. אמר דוד: שאול נפקו להו תריסר ירחי שתא ולא דרכיה למספדיה, נתינים ניקרינהו ונפייסניהו. ויקרא המלך לגבעונים ויאמר אליהם... מה אעשה לכם ובמה אכפר וברכז את נחלת ה', ויאמרו לו הגבעונים אין לנו כסף וזהב עם שאול ועם ביתו ואין לנו איש וגו' יותן לנו שבעה אנשים מבניו והוקענום לה' וגו', מיפייס ולא פייסניהו. אמר, שלשה סימנים יש באומה זו: הרחמנים, והביישנין, וגומלי חסדים; רחמנים, דכתיב: ונתן לך רחמים ורחמך והרבך; ביישנין, דכתיב: בעבור תהיה יראתו על פניכם; גומלי חסדים, דכתיב: למען אשר יצוה את בניו ואת ביתו וגו', כל שיש בו שלשה סימנים הללו ראוי להדבק באומה זו. ויקח המלך את שני בני רצפה בת איה אשר ילדה לשאול את ארמוני ואת מפבשת ואת חמשת בני מיכל בת שאול אשר ילדה לעדריאל בן ברזלי המחולתי. מאי שנא הני? אמר רב הונא: העבירום לפני ארון, כל שארון קולטו - למיתה, כל שאין ארון קולטו - לחיים. מתיב רב חנא בר קטינא: ויחמול המלך על מפבשת בן יהונתן בן שאול! שלא העבירו. וכי משוא פנים יש בדבר? אלא שהעבירו וקלטו, ובקש עליו רחמים ופלטו. ואכתי משוא פנים יש בדבר! אלא שבקש רחמים שלא יקלטנו הארון. והא כתיב: לא יומתו אבות על בנים וגו'! אמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן: מוטב שתעקר אות אחת מן התורה ואל יתחלל שם שמים בפרהסיא. ותקח רצפה בת איה את השק ותטהו לה אל הצור מתחלת קציר עד נתך מים עליהם מן השמים ולא נתנה עוף השמים לנוח עליהם יומם וחית השדה לילה, והא כתיב: לא תלין נבלתו על העץ! אמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יהוצדק: מוטב שתעקר אות אחת מן התורה ויתקדש שם שמים בפרהסיא, שהיו עוברים ושבים אומרים: מה טיבן של אלו? הללו בני מלכים הם, ומה עשו? פשטו ידיהם בגרים גרורים, אמרו: אין לך אומה שראויה להדבק בה כזו, ומה בני מלכים כך, בני הדיוטות על אחת כמה וכמה! ומה גרים גרורים כך, ישראל על אחת כמה וכמה! מיד נתוספו על ישראל מאה וחמשים אלף, שנאמר: ויהי לשלמה שבעים אלף נושא סבל ושמונים אלף חוצב בהר. ודלמא ישראל הוו! לא סלקא דעתך, דכתיב: ומבני ישראל לא נתן שלמה עבד. ודלמא דוגזר בעלמא! אלא מהכא: ויספר שלמה כל האנשים הגרים אשר בארץ ישראל [וגו'] וימצאו מאה וחמשים אלף [וגו']

20

25

30

35

40

45